

EUR-40 Männistö Esko

11.04.2011
JULKINEN

VASTAANOTTAJA
Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia
EU; E-kirje; Kroatian EU-liittymisneuvottelujen ajankohtainen tilanne

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys Kroatian EU-liittymisneuvottelujen ajankohtaisesta tilanteesta.

Osastopäällikkö Päivi Luostarinen

LIITTEET UM:n 9.4.2011 päivätty muistio

Asiasanat	Kroatia, laajentuminen
Hoitaa	UM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, MMM, OKM, OM, SM, STM, TEM, TPK, VM, VNK, YM

EU, E-Kirje; Kroatian EU-liittymisneuvottelujen ajankohtainen tilanne

- ✓ **Kroatian EU-liittymisneuvottelut ovat edenneet loppuvaiheeseen. Kroatian edistymisestä jäljellä olevista neuvotteluluvuista riippuu, millä aikataululla neuvottelut voidaan päättää.**
- ✓ **Valtioneuvosto on informoinut Eduskuntaa Kroatian liittymisneuvottelujen etenemisestä säännöllisesti, viimeksi E-kirjeellä UM2010-02289 (22.11.2010), joka käsitteli komission marraskuussa 2010 julkaisemia raportteja hakijamaiden edistyksestä.**
- ✓ **Tämän E-kirjeen tarkoituksena on informoida Eduskuntaa Kroatian EU-liittymisneuvottelujen ajankohtaisesta tilanteesta. Muistio ei sisällä uusia kantoja. Suomi määrittelee kantansa neuvottelujen päättämiseen tarkemmin, kun tiedetään Kroatian edistymisestä avoinna olevilla sektoreilla.**

Joulukuun 2006 Eurooppa-neuvostossa vahvistettiin keskeiset periaatteet, joiden nojalla Unionin laajentumista viedään eteenpäin. Tämän ns. laajentumiskonsensuksen keskeisiä elementtejä ovat sitoumuksista kiinni pitäminen, neuvottelujen kaikissa vaiheissa noudatettava ehdollisuus sekä eteneminen omien ansioiden mukaisesti. Myös oikeusvaltiollisuuden toteutumiseen kiinnitetään huomiota jo neuvottelujen alkuvaiheessa.

Jäsenyysneuvotteluissa Unionin säännöstö on jaettu 35 asiakokonaisuuteen eli neuvottelulukuun.

Kroatian neuvotteluihin on sovellettu uusia, aiempia kierroksia vaativampia neuvottelumenettelyjä neuvottelulukujen avaamis- ja sulkemisehtoihin (benchmarks). Lukujen avaamishdoilla varmistetaan, että ehdokas on valmis neuvotteluihin. Luvun sulkemisvaiheessa varmistetaan, että EU-lainsäädäntö ja muut sitoumukset on toimeenpantu riittävällä tavalla siten, että jäsenyyskriteerien täysi toimeenpano voidaan varmistaa liittymisen toteutuessa. Yksittäisen luvun sulkeminen on ehdollista siihen asti, kun koko neuvotteluprosessi on saatu päätökseen.

Kroatian liittymisneuvottelujen eteneminen

EU käynnisti jäsenyysneuvottelut Kroatian kanssa lokakuussa 2005. Neuvotteluissa on edetty loppuvaiheeseen. Maaliskuussa 2011 kaikkiaan 28 neuvottelulukua on suljettu ehdollisesti. Avoinna ovat seuraavat luvut: kilpailupolitiikka, maatalous, kalastus, aluepolitiikka ja rakennepolitiikan välineiden yhteensovittaminen, oikeuslaitos ja perusoikeudet, varainhoito- ja talousarviosäännökset sekä viimeisenä suljettava muut asiat.

Vaikeimpia neuvottelukokonaisuuksia on ollut kilpailupolitiikka, erityisesti kysymys valtion omistamien telakoiden EU-säännöstön vastaisten valtiontukien poistamisesta. Kroatia päätti toteuttaa telakkasektorin uudelleenjärjestelyn yksityistämällä vaikeuksissa olevat telakat.

Komissio on hyväksynyt tarjouskilpailujen jälkeen kahden vaikeuksissa olevan telakan saneeraussuunnitelmat, kolme suunnitelmaa on vielä komission arvioitavana.

Toinen keskeinen kokonaisuus on oikeuslaitos- ja perusoikeudet, josta neuvotellaan nyt ensimmäisen kerran omana kokonaisuutenaan. Neuvotteluluku liittyy kiinteästi EU:n oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alueen ylläpitämiseen, mutta suoraan sitovaa EU:n säännöstöä luku sisältää melko vähän. Neuvotteluluku avattiin 30.6.2010 ja sille asetettiin sulkemisehtoja neljällä sektorilla:

1) oikeuslaitos; 2) korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta; 3) perusoikeudet; 4) Kroatian

yhteistyö entisen Jugoslavian alueen kv. sotarikostuomioistuimen (ICTY) kanssa. ICTY:n pääsyyttäjä on pitänyt Kroatian yhteistyötä puutteellisenä, koska Kroatia ei ole suorittanut uskottavaa tutkintaa ns. Gotovina-tapaukseen liittyvien tykistöasiakirjojen osalta. Gotovina-tapauksessa odotetaan tuomiota huhtikuun aikana.

Oikeuslaitos ja perusoikeudet -luvun sulkeminen edellyttää Kroatialta riittäviä ansioita (track record), usealla sektorilla, joten tämän luvun kohdalla poliittisen kokonaisarvion merkitys korostuu.

Komissio julkaisi 2.3.2011 väliraportin luvun sulkemisehtojen täyttymisestä. Väliraportissa todettiin Kroatian saavuttama edistys, mutta yksilöitiin osa-alueet, joilla Kroatialta edellytetään lisäponnisteluja.

Oikeuslaitoksen osalta Kroatian odotetaan edistyvän mm. tuomarien ja syyttäjien uusien nimityskäytäntöjen käytäntöön soveltamisen, tuomioistuinten jutturuuhkien purkamisen ja sotarikosten käsittelyn osalta. Korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden osalta komissio kiinnitti väliraportissa huomiota tapausten kaikkien vaiheiden tehokkaaseen läpivientiin (tutkinta, syyttäminen, eri oikeusasteiden ratkaisut) ja korruption ennaltaehkäisyyn tehostamiseen. Perusoikeuksien osalta Kroatian edellytetään mm. toteuttavan pakolaisten paluuseen liittyvän asunto-ohjelman tavoitteet ja esittävän vähemmistöjen parempaa työllistymistä julkiselle sektorille koskevan suunnitelman. ICTY-yhteistyön osalta komissio viittaa pääsyyttäjän seuraavaan raporttiin YK:n turvallisuusneuvostolle toukokuussa 2011.

Kroatian neuvottelut lähestyvät päätösvaihettaan

Kroatian liittymiskonferenssissa 19.4. on määrä sulkea aluepolitiikkaa ja maataloutta koskevat neuvotteluluvut. Myös kalastusluvun neuvottelut ovat pitkällä, mutta luvun sulkeminen jo huhtikuussa on vielä epävarmaa. EU-puheenjohtajamaa Unkarin tavoitteena on sulkea jäljelle jäävät luvut (kilpailupolitiikka, oikeuslaitos ja perusoikeudet, varainhoito- ja talousarviosäännökset sekä muut asiat) kesäkuun loppuun mennessä. Eri jäsenmaissa on ymmärrystä EUPJ:n pyrkimykselle, jonka toteutuminen antaisi myönteisen signaalin muille Länsi-Balkanin hakijamaille. Toisaalta monissa jäsenmaissa on myös tuotu esiin näkemys siitä, että kesäkuu on liian aikainen neuvottelujen päättämiseksi.

Kroatian jäsenyysneuvottelut lähestyvät siten päätösvaihettaan. Kroatian edistymisestä jäljellä olevissa neuvotteluluvuissa riippuu, voidaanko vielä Unkarin puheenjohtajuuskaudella saattaa neuvottelut päätökseen. Mahdollista on myös, että Unkarin puheenjohtajuuskaudella Kroatialle annettaisiin ehdollinen liittymispäivämäärä, jonka perusteella Kroatian osuus unionin budjetista voidaan täsmentää. Komissio on aiempien laajentumiskierrosten tapaan katsonut, että unionin varainhoitoa ja talousarviota koskevan neuvotteluluvun käsittely ja luvun sulkeminen edellyttää ehdollista liittymispäivämäärää. Mahdollista on myös, että Kroatian edistymisen jäljellä olevien neuvottelulukujen osalta ei ole riittävää, ja neuvotteluja jatketaan.

Suomi määrittelee kantansa neuvottelujen päättämiseen tarkemmin, kun tiedetään Kroatian edistymisestä avoinna olevilla sektoreilla.

Joulukuussa 2009 perustettu Kroatian liittymissopimuksen valmistelutyöryhmä on jatkanut työtään rinnan neuvottelujen etenemisen kanssa. Liittymissopimus on todennäköisesti mahdollista allekirjoittaa 4-6 kuukauden kuluttua neuvotteluiden päättämisestä. Liittymissopimuksen allekirjoittaminen käynnistää sopimuksen ratifiointiprosessin, joka kestää jäsenmaissa 1-2 vuotta. On mahdollista, että Kroatia liittyy unionin jäseneksi 2013 aikana.

Kroatiassa on tarkoitus järjestää seuraavat säännönmukaiset parlamenttivaalit loppuvuonna 2011. Kroatiassa on määrä järjestää kansanäänestys EU-jäsenyydestä kuukauden sisällä liittymissopimuksen allekirjoittamisesta.